

Foto: Jacques Van Outryve

Canada is een zeer jong land met een relatief jonge landbouwsector. Een landbouwsector die sterk verschilt van provincie tot provincie, maar ook van sector tot sector. Dat is een gevolg van verschillen in klimaat en landschap, maar ook van de politiek en van een sterke –per sector– georganiseerde landbouw. De ene sector zweert bij een vrije markt, de andere bij een systeem van *supply management* of productiebeperking.

Canada is ver, maar ook zeer dichtbij. De Canadese boerenbevolking komt hoofdzakelijk uit Europa. De grote boerenvolksverhuizing vond pas vorige eeuw plaats. Iedereen kent wel iemand die in Canada het geluk is gaan zoeken. Elkeen had zijn reden om te gaan. Zoals die Nederlandse varkenshouder die op de lokroep van de Canadese ambassade inging en emigreerde omdat hij in Nederland 100 km ver moest rijden om zijn mest af te zetten. In Canada heeft hij nu ruimte zat voor zijn mest, maar moet hij wel 700 km afleggen met zijn varkens naar het dichtstbijzijnde slachthuis.

Wij bezochten 3 Canadese provincies: British Columbia, Alberta en Ontario. We snoven er de verschillen op en gingen na hoe Canadese boeren tegenover Europa en hun eigen toekomst staan.

Foto: Jacques Van Outryve

Samenstelling: Jacques Van Outryve

Focus op de land- en tuinbouw in Canada

Foto: Jacques Van Outryve

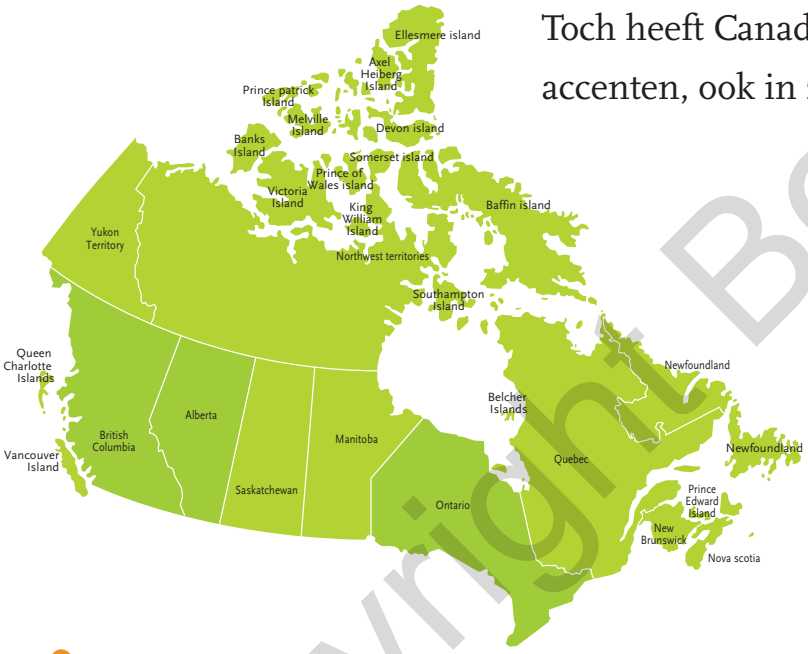
Copyright Lannoo

Foto: Jacques Van Outryve

Landbouw in de nederzetting

Canada komt van ‘kanata’, een Indiaans woord voor nederzetting. Het land ligt ten noorden, en meer nog in de schaduw van de Verenigde Staten van Amerika (vs). Toch heeft Canada een eigen karakter en legt het eigen accenten, ook in zijn landbouw. – Jacques Van Outryve –

Canada is groter dan de vs. Het is het tweede grootste land ter wereld. Canada is 300 maal België. Het is ook jonger dan de vs. Het werd later veroverd en kwam pas in 1982 volledig los van moederland Groot-Brittannië. Canada behoort tot het Gemenebest van Naties, voorheen Brits Gemenebest. De Britse koningin Elisabeth II is nog steeds staatshoofd, weliswaar met symbolische functie. Weinig Canadezen hebben daar problemen mee. De koningin is immers ver weg. Belangrijker is het feit dat Canada, naast een parlementaire monarchie, een tweetalige federale staat is met 10 vrij autonome provincies en 4 territoria. Ook inzake landbouwpolitiek hebben en nemen die provincies heel wat vrijheid om eigen accenten te leggen. Denk aan maatregelen inzake productie-, prijs- en/of inkomensverzekering.

Canada telt 34 miljoen inwoners en is met 3,4 inwoners/km² zeer dun bevolkt. Dat wil niet zeggen dat Canadezen

focus op...

Foto: Jacques Van Outryve

Onder vacuüm wordt het sap van de bomen naar de opslagtank gezogen.

Canada, waar ook bomen worden gemolken

De esdoorn is voor Canada meer dan een symbool en een kleurrijke herfstattractie. De boom levert ook een belangrijk economisch product, met name esdoornsap, dat vervolgens tot de wettelijke norm (66,5 °) wordt ingedikt tot *maple syrup* of esdoornsiroop. Deze natuurlijke zoetstof wordt gebruikt bij bereidingen, op pannenkoeken, muesli, ijs of brood, of verwekt tot esdoornboter. Het gebruik stamt uit de tijd van de indianen of aboriginals.

In de meer oostelijke provincies zoals Ontario is de productie van esdoornsiroop op vele

Copyright Boerenbond

elkaar niet tegen het lijf lopen. Twee derde van de bevolking woont op amper 100 km van de grens met de vs. Die grens ligt in het westen, precies op de 49ste breedtegraad. De dichtstbevolkte provincie Ontario, gelegen rond de Grote Meren met de hoofdstad Ottawa en de miljoenenstad Toronto, puilt daarentegen letterlijk en figuurlijk uit. Daar staat de landbouw onder druk. Niet alleen daar.

Landbouw onder druk

In British Columbia (BC) is zelfs sprake van een uitdoofscenario voor de landbouw. Voor die provincie gaat de olie- en gaswinning, de houtindustrie en het toerisme, zowel economisch als politiek, voor op de landbouw. Het landbouwgebied in British Columbia ligt voornamelijk in het zuiden bij Abbottsford in de vruchtbare vallei van de Fraser met blik op de Mount Baker (zie foto). Die vulkaan ligt in de vs, in de staat Washington, en maakt deel uit van de Cascade Range waar ook de Mount Saint Helens zich bevindt. In de Fraservallei staan meer dan 200 verschillende teelten. De grondprijzen lopen er op tot 50.000 Canadese dollar (CAD)/acre of 88.750 euro/ha (1 CAD = 0,71 euro, 1 acre = 0,4 ha). Boeren gaan er op zoek naar toegevoegde waarde op de dure grond en hebben die onder meer gevonden in de teelt van blauwbessen. Deze passen in de nieuwe gezondheidsrage van Canadezen, Japanners en Europeanen. De akkerbouw en de varkenshouderij verdwijnen. BC telt slechts 20 varkensbedrijven. Pluimveehouderij en melkveehouderij houden stand, want die vallen onder *supply management* of quotaregeling en zijn afgeschermd van de vrije markt. In die sectoren blijft het inkomen goed.

In Canada is de ene productie beschermd, de andere niet. Zelfs voor de teelt van champignons bestond tot voor kort een quotasysteem. Vandaag geldt productiebeperking voor melk, vleeskippen, eieren en kalkoenen. Voor granen geldt in de westelijke provincies, de belangrijkste graanprovincies Manitoba, Saskatchewan, Alberta en gedeeltelijk British Columbia, een *single desk*-systeem. Dat is een eenheidsloket dat de kwaliteit van het graan bepaalt, ook alle graan opkoopt, verhandelt en elke boer eenzelfde prijs uitbetaalt. De huidige conservatieve meerderheidsregering wil daar verandering in brengen en graanboeren de vrije keuze geven om zelf de vrije markt op te gaan en contracten af te sluiten.

Foto: Jacques Van Outryve

De esdoorn, symbool van Canada kleurt het herfstlandschap.

Extreme omstandigheden

Canada heeft een ruig landschap, kent een extreem klimaat en is zeer divers. De afstanden zijn lang, ook al lijken ze op papier kort. Men geraakt niet zomaar van de ene naar de andere provincie. Wie van Ontario naar de buurprovincie Manitoba wil reizen, doet dit het snelst via de vs. Wie van British Colombia naar de buurprovincie Alberta wil, moet over de Rocky Mountains wat in de winter een hachelijk avontuur is. Wie in deze bijzondere geografische en klimatologische omstandigheden wil overleven, moet zich daarop instellen. En toch wisten boeren hele gebieden in cultuur te brengen en in barre omstandigheden voedsel te produceren. Wat is hun geheim?

"Boeren konden slechts overleven door vrijheid van ondernemming en samenwerking," zegt *Jack Wilkinson*, gewezen voorzitter van de Canadian Federation of Agriculture (CFA) en van de International Federation of Agricultural Producers (IFAP), respectievelijk de Canadese en de wereldboerenbond. Vrijheid, ruimte en onderlinge samenwerking zijn ook vandaag nog 3 pijlers van de Canadese landbouw. Zij zijn nu nog de aantrekkingspolen voor wie wil ontsnappen aan het gebrek aan ruimte en de vele regelgeving in Europa, of aan de armoede in Azië. Nieuwkomers die zich willen vestigen in sectoren met *supply management*, zoals melkveehouderij of pluimveehouderij, moeten zich inkopen, maar krijgen lonende prijzen en marktstabiliteit in ruil. Melkquota kosten afhankelijk van de provincie 25.000 tot 45.000 CAD/kg botervet/dag, met andere woorden de productie van 1 koe. "De melkveehouder die vandaag immigreert, komt te laat", zegt de *Martin Van Diemen* die in 1995 vanuit Nederland de stap zette.

Op zoek naar nieuwe markten

De afhankelijkheid van de vs is te groot. 70% van de invoer en de uitvoer van landbouwproducten gebeuren met de vs. De economische crisis, de lage Amerikaanse dollar, maar ook ervaringen met BSE, de nieuwe Amerikaanse labelling inzake oorsprongsbenaming en het uitblijven van een plantenpaspoort maken de handel binnen de Nafta, de Noord-Amerikaanse vrijhandelszone, onbetrouwbaar. Canada lonkt naar de Europese en de Aziatische markt. De ene ligt rechts, de andere links voor de deur. Er wordt veel verwacht van CETA, de Canadese-Europese vrijhandelszone in oprichting. De afgeschermde melkveehouderij is echter als de dood voor dergelijk akkoord. ■

landbouwbedrijven – ook melkveebedrijven – een lucratieve bijverdienste. Veel bedrijven hebben een natuurlijk of aangeplant esdoornbosje waaruit elk voorjaar wordt 'getapt'.

George en Alice *Potter* op Sandy Flat Sugar Bush in Warkworth (Ontario) hebben zich gespecialiseerd en combineren de productie met toeristische actie. "De bomen moeten minstens 40 jaar oud zijn vooraleer zij in productie worden genomen. De nieuwe aanplanting op ons bedrijf is dus voor het nageslacht", zegt George en hij demonstreert hoe in het voorjaar, wanneer de eerste zonnestralen de dagen opwarmen, maar het 's nachts nog vriest, de taps worden aangebracht (zie foto). Vroeger werd er een emmertje aan de bomen gehangen om het verse sap op te vangen, zoals bij de productie van rubber. Vandaag gebeurt dit met vacuümslangen, zoals bij een melkmachine. De bomen worden als het ware gemolken. De oogst duurt slechts een aantal weken per jaar. George en Alice kennen hun bomen. Ze weten hoeveel en hoelang mag worden getapt opdat de bomen niet zouden afsterven. In totaal hebben zij 5000 taps per jaar. Hun bomen zijn meer dan 150 jaar oud. Het zijn vrienden geworden.

Foto: Jacques Van Outryve

George en Alice Potter werden viermaal wereldkampioen met hun siroop. Een klein product kan ook groot zijn.

Copyright boerenbond

Prairie biedt ruimte voor veehouderij

De grote grasvlaktes van Canada, waar vroeger bizons graasden, bieden vandaag ruimte voor zowel intensieve als extensieve veehouderij. Beiden hebben hun plaats verworven en maken van Alberta de rundvleesprovincie bij uitstek. – Jacques Van Outryve –

Canada is bekend om zijn rundvlees. 48% van het Canadese rundvlees komt uit Alberta. Op de Eastern Slopes, dat zijn de oostelijke hellingen van de Rocky Mountains, zijn de bizons van weleer vervangen door rundvee. Runderen onderhouden er de laatste natuurlijke graslanden die nog overgebleven zijn. Dat gebeurt met de nodige zorgzaamheid. Openbare besturen verpachten percelen prairie en bos aan *ranchers* die zich moeten houden aan minimale bezettingsgraden. Elders op de hoogvlakte – Alberta ligt 1000 m boven de zeespiegel – hebben *feedlots* zich genesteld tussen de enorme graan- en koolzaadvelden.

Alberta heeft van oudsher zijn reputatie van rundveeprovincie te danken aan de chinook, een droge warme wind, vergelijkbaar met de föhn in de Alpen. De wind waait vanuit het westen over de Rocky Mountains en zorgt voor droge, warmere winters. De wintersneeuw blijft niet liggen maar waait weg en de vrieskou (-10 °C tot -15 °C) voelt minder koud aan. Runderen kunnen, zoals bizons destijds, het jaar rond buiten lopen. Zij hebben geen beschutting nodig. Niet tegen de zon in de zomer, niet tegen de regen of koude in de winter. De *feedlots* in Ontario moeten daarentegen wel van beschutting zijn voorzien. Dat is een flink kostennadeel.

De feedlot

Een van de grotere *feedlots* in Alberta is Western Feedlots (www.westernfeedlots.com), destijds opgericht door enkele veeboeren die met lede ogen zagen hoe hun jonge dieren op transport werden gezet naar de oostelijke provincies om daar te worden vetgemest en geslacht. De markt van het rundvlees bevindt zich immers daar, in de dichtbevolkte Canadese steden. Maar waarom geen slachtrijpe dieren vervoeren? Op zoek naar meer toegevoegde waarde voor hun eigen bedrijven richtte men *feedlots* op. Western Feedlots groeide uit tot een van de grote spelers op de markt. Het bedrijf heeft, verspreid over 3 locaties, een capaciteit van 100.000 dieren. Wij bevinden ons in High River, waar de *feedlot* plaats verschaft aan 35.000 dieren.

Naast het vetmesten van runderen bestaat Western Feedlots ook uit een vervoermaatschappij voor veevoedergrondstoffen en levend vee, een handelsmaatschappij voor granen, vee, energieproducten en dollars en een onderzoeksafdeling. Deze laatste doet baanbrekend werk op het vlak van voederconversie en karkaskwaliteit. Want met de huidige grondstoffenprijzen moet zuinig met voeder worden omgegaan.

Travis Hickey is algemeen manager en legt uit dat, in tegenstelling andere feedlots, de dieren worden aangekocht. Het gaat niet om loonwerk. Western Feedlots wordt wel degelijk eigenaar van de dieren en verkoopt de slachtrijpe dieren aan Cargill, die ze slacht en het vlees commercialiseert. De dieren worden verkocht op karkaskwaliteit. Vandaar ook dat Western Feedlots de veeboeren met premies aanzet dieren te leveren die een goede karkaskwaliteit opleveren. De veeboeren krijgen de classificatiegegevens van hun dieren ook

focus op...

Imago van feedlot

Feedlots kampen met een imagoprobleem. Western Feedlots wil daar iets aan doen. Het bedrijf draagt dierenwelzijn hoog in het vaandel. Medewerkers moeten zich bij hun handelingen beroepen op de filosofie van Temple Grandin, een Amerikaanse zoöloge en dierenrechtenactiviste. Zij moeten zich bij problemen de vraag stellen: "Hoe zou Temple dit probleem hebben opgelost?". Grandin is onder meer bekend om haar 'humane' slachtmethode.

Foto: Jacques Van Outryve

Copyright Boerenbond

Foto: Jacques Van Outryve

Travis Hickey: "Genetica en voeder, ook in de eerste maanden, bepalen de karkaskwaliteit."

te zien zodat ze hun fokbeleid kunnen bijsturen. De streefdoelstelling van Western Feedlots is 80% AAA. Dat is hoog gegrepen. Andere *feedlots* geraken niet hoger dan 50% tot 55%. Het is ook de bedoeling van het bedrijf om binnen 5 jaar per dier niet enkel de karkasclassificatie te kennen, maar ook de voederconversie.

Veevoedergrondstoffen

De grootste uitdaging voor een *feedlot* zijn de prijzen van de veevoedergrondstoffen. In Alberta zijn voldoende granen en bijproducten van de ethanolindustrie voorhanden, maar de prijzen stijgen omdat de vraag wereldwijd toeneemt. De belangrijkste veevoedergrondstof is gerst. Jaarlijks verbruikt Western Feedlots 250.000 ton gerst. De gerst heeft een eiwitgehalte van 13 tot 18% zodat men bijna geen eiwit meer moet bijgeven. "Het is zelfs wat veel", voegt Travis eraan toe. Het eindrantsoen van de dieren bestaat voor 95% uit gerst.

"We proberen op grond van eigen onderzoek de voederconversie verder te verlagen. Deze bedraagt gemiddeld 6 kg voeder voor 1 kg vlees bij ossen van 250 kg tot het slachtrijp gewicht van 650 kg." Meteen is gezegd dat in Canada stieren door de veeboeren worden gecastreerd. Zij worden in het najaar aan de *feedlot* verkocht, wanneer zij 5 tot 6 maanden oud zijn. Echter om de voederconversie te verbeteren, worden in de *feedlot* groeibevorderaars zoals beta-agonisten gebruikt. Het gebruik van natuurlijke hormonen in de Canadese veehouderij is algemeen. Travis maakt daar ook geen geheim van. Gebruik van hormonen doet de gemiddelde dagelijkse groei met minstens een kwart *pound* of 100 g toenemen.

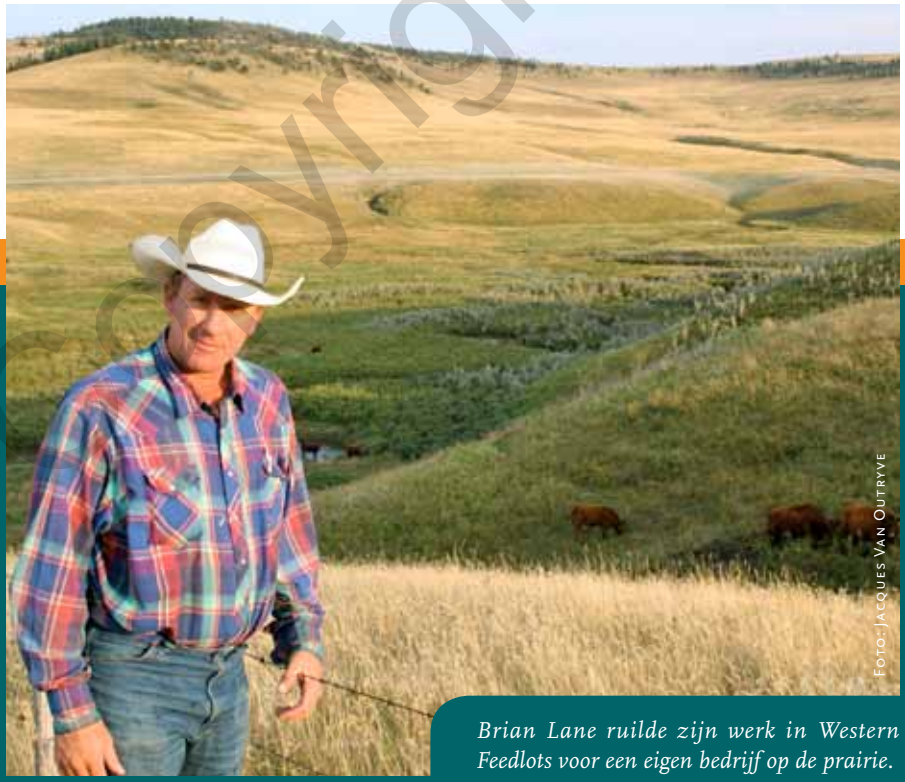
Water is geen probleem. Wat met de mest? Er zitten 300 dieren per hok of afsluiting. De mest wordt tweemaal per jaar verwijderd. De hokken lopen af en het drainwater kan worden opgevangen. Western Feedlots beschikt zelf over voldoende landbouwgrond om de mest en het drainwater te spreiden. Echter, er wordt ook mest verkocht aan akkerbouwers in de buurt.

Wekelijks worden 3000 tot 4000 dieren verhandeld. Het is een komen en gaan, al concentreert de aanvoer van de jonge dieren zich vooral in de herfst. In tegenstelling tot de vs het is werk op Canadese *feedlots* meer seizoengebonden. De aankoopprijzen voor de jonge mannelijke en vrouwelijke dieren worden dagelijks door de veiling bepaald. Die bedroeg in september 1,28 CAD/pound voor ossen of 1100 CAD/dier (770 euro). De verkoopprijs voor slachtrijpe dieren bedroeg diezelfde maand 1350 CAD tot 1400 CAD/dier (945 tot 980 euro). De export naar de vs, zowel van levend slachtvee als van vlees, vlot niet. De vs is nochtans een belangrijke handelspartner. En vermits het om hormonenvlees gaat, kan Canada met dat vlees niet op de Europese markt terecht.

De grootste uitdagingen voor de toekomst zijn volgens Travis milieu- en dierenwelzijn, maar ook het imago van *feedlots*. Consumenten, ook in de vs en Canada, stellen zich steeds meer vragen over de wijze waarop hun voedsel wordt geproduceerd. De media versterkt die geluiden. De sector moet antwoord bieden.

Het graasbedrijf

Het eerste ras van runderen dat de pioniers in de prairies op commerciële basis introduceerden, was Hereford. Deze runderen kalven gemakkelijk af en ze beschermen hun kalf zeer goed tegen belagers zoals beren en wolven. Vandaag zie je in de prairies nog weinig Herefords, meer Red en Black Angus en Simmenthal. *Brian Lane* heeft gekozen voor Red en Black Angus. Samen met zijn vrouw Shaunére Lane baat hij in Claresholm de Brown Creek Ranch uit, een veeboerderij met agritoerisme (www.browncreekranch.com). Brian werkte vroeger bij Western Feedlots, maar koos voor 'vrijheid blijheid' op de oostelijke hellingen van de Rocky Mountains. Hij heeft geen problemen met de stijging van de veevoedergrondstoffenprijzen. Zijn veestapel van 180 moederdieren moet amper worden bijgevoederd. Hij beschikt over 1200 acres. Kostprijs van het land bedraagt 2500 CAD/acres. In de

Foto: Jacques Van Outryve

Brian Lane ruilde zijn werk in Western Feedlots voor een eigen bedrijf op de prairie.

Copyright Boerenbond

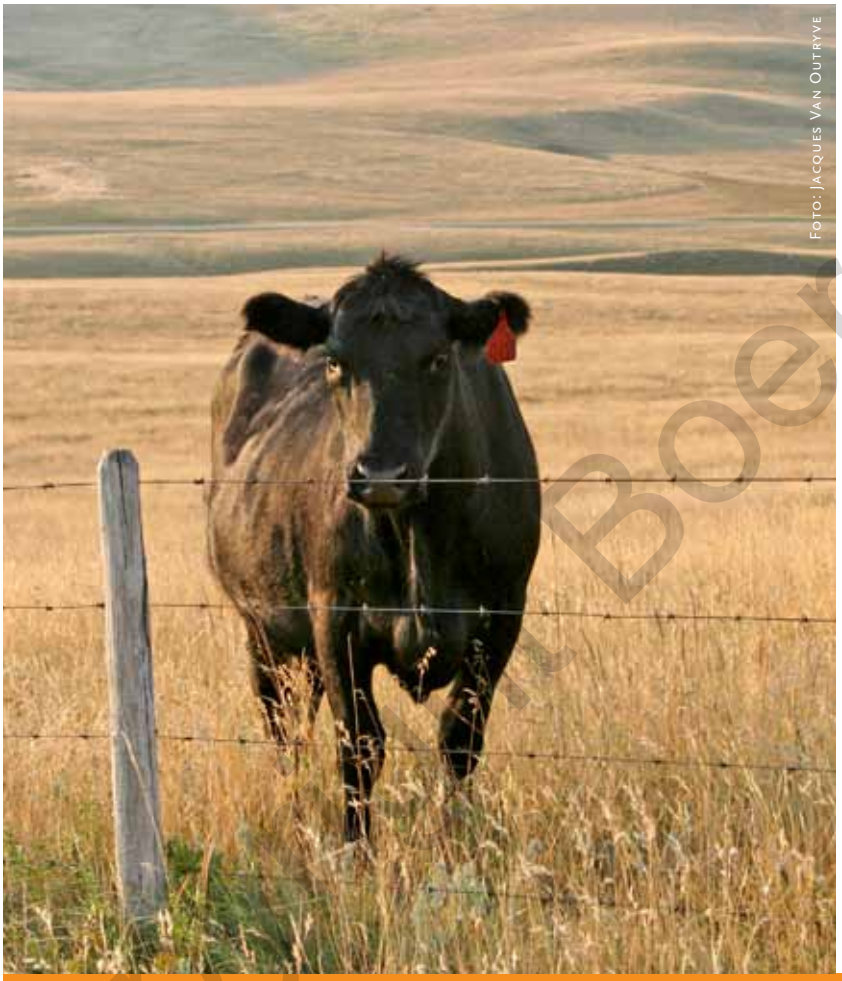
zomermaanden vertoeft een gedeelte van de kudde op publieke zomerweiden. Het is de bedoeling van Brian om het natuurlijk grasland louter door beter graslandbeheer te herstellen. Hij slaagt daar wonderwel in. De oorspronkelijke grassoorten, zoals ruw zwenkgras, timotee en *Parry's oats grass*, zijn terug. De prairies zijn de jongste jaren overbegraasd geworden. Het verschil is te merken tussen overbegraasde en niet-overbegraasde percelen. Voor zijn inspanningen behaalde hij enkele jaren geleden de Alberta Beef Producers Environmental Stewardship Award en mocht hij meedingen naar de federale trofee.

Leren uit BSE-crisis

Niet enkel voor de *feedlots*, ook voor de extensieve veehouderij kwam de BSE-crisis in 2003 hard aan. De vs sloot immers voor lange tijd zijn grenzen omdat in Canada BSE was ontdekt. Brian besloot zich nadien op fokvee te richten om op die manier minder afhankelijk te zijn van de vleesmarkt. De kalving van zijn fokveestapel start vanaf Kerstmis. In februari volgt de commerciële veestapel. In de herfst worden de kalveren bij de moeder weggehaald. In februari, op een leeftijd van 13 tot 14 maanden, zijn de fokstieren klaar voor verkoop. Zowel de verkoop van vleeskalveren, slachtrijp vee, als van de fokstieren gebeurt via de elektronische veiling op het internet. Dat bespaart Brian vervoerkosten naar een reële veiling. De koper komt de dieren ophalen. Ook extensieve veeboeren op de prairie dienen hun veestapel natuurlijke hormonen toe. Brian is er 2 jaar geleden mee gestart. De investering loont. Hij schat de verhoging van de groei op 10%.

Foto: Jacques Van Outryve

Ook extensieve veehouders dienen hun dieren natuurlijk hormonen toe. Dat gebeurt met dit hormonenpistool. Het vlees is niet voor Europa, maar voor Canada en de vs bestemd.

Foto: Jacques Van Outryve

Agritoerisme

Brian en Shaunére kozen als aanvulling op hun bedrijf voor agritoerisme, om zo dichter bij burger en consument te staan. Er valt hen zo veel uit te leggen over de productie van hun voedsel dat je het beter ter plaatse toont. Het landschap is bovendien adembenemend. Brian voegt eraan toe: "Welke zin heeft het om het beter te doen als je het niet doorvertelt of laat zien." Shaunére kookt bovendien graag en leert de gasten de knepen van het vak.

We zien op het bedrijf ook nog een *shorthorn* lopen met een van de kinderen. Zij zijn lid van 4H, de jongerenorganisatie die kinderen van jongs af aan met dieren leert omgaan. Brian en zijn kinderen delen trouwens nog een andere hobby, met name rodeo. ■

focus op...

Foto: Jacques Van Outryve

Terug naar de natuur

Op sommige plaatsen loopt het water op de prairies als gevolg van de druk bergop. Brian Lane maakt gebruik van de natuurlijke bronnen op zijn bedrijf. Door natuurbeheer komen de prairies weer tot leven. Brian en Shauréne genieten ervan. De prairies in Canada strekken zich uit over het zuiden van de provincies Alberta, Saskatchewan en Manitoba. Zij zijn slechts de noordelijke kant van de Great Plains, die zich uitstrekken tot in het zuiden van de Verenigde Staten.

Prairies zijn onlosmakelijk verbonden met *ranchers*, westerns en countrymuziek. Het was het domein van bizons en indianen. Beiden zijn verdreven en hebben plaats gemaakt voor rundvee, veeboeren en... veel akkerbouw.

Oop't Boerenhof

Foto: Jacques Van Outryve

De bizon is terug

Bizonvlees heeft zich als een delicatesse opnieuw een weg gebaand naar de consument. Het draagt een imago van natuurlijk en gezond met zich mee. Toch was het niet eenvoudig om bizonvlees, nochtans gedurende duizenden jaren dagelijkse kost van de aboriginals, weer in de mark te zetten. – Jacques Van Outryve –

Meerdere *ranchers* in Westelijk Canada en Ontario die uitgekeken zijn op hun rundvee stappen over op bizons. Aan bizons heb je veel minder werk. De productie van bizonvlees staat echter nog in de kinderschoenen. Bizons zijn niet gedomesticeerd zoals runderen. Bovendien stammen de 400.000 bizons die zich vandaag bevinden in de nationale parken, de toeristische attracties en de commerciële bedrijven van Noord-Amerika genetisch af van slechts enkele honderden dieren die begin vorige eeuw van de dood werden gered. De bizon was bijna uitgestorven. Door verblijf in kleine particuliere kuddes en in nationale parken werd gedurende ruim 100 jaar aan inteelt gedaan. Het resultaat laat zich raden.

Peter Haase en Judy waren een van de pioniers van de commerciële bizonteelt in Canada. Op hun Buffalo Horn Ranch (www.buffalohornranch.ca) in Eagle Hill (Alberta) startten ze in 1994 met bizons. Hun kudde telt 170 dieren waaronder de 4 dekstieren. De prairie is hun natuurlijke biotoop. Zij hebben geen onderdak nodig, ook al kan het kwik in de winter dalen tot -40 °C. Hoogstens trekt de kudde zich dan tijdelijk terug in de bossen. Peter en Judy hebben 100 ha. Dat volstaat, tenzij in jaren van droogte zoals vorig jaar. Toen viel in het hele jaar amper 25 mm regen en moest al in de zomer worden bijgevoederd.

De vrouwelijke dieren worden natuurlijk gedekt. Kalveren worden in mei geboren na een dracht van 265 dagen, iets minder dan bij rundvee. Zij zijn licht (20 kg) en blijven 6 maanden bij de moeder. Bizons zijn slachtrijp na 2 jaar (mannelijke dieren) of 2,5 jaar (vrouwelijke dieren) en wegen dan respectievelijk 500 kg en 400 kg.

Wat is het verschil met rundvlees? Op de eerste plaats is dat de prijs aan producent. Die bedraagt het dubbele van die van rundvlees. Het vlees is voller van smaak en de nutriënten zijn sterker geconcentreerd, vandaar dat een kleiner stukje vlees volstaat. Het is bovendien mager vlees en het bevat minder cholesterol. Peter heeft er samen met de Canadian Bison Association (CBA) en de Amerikaanse zusterorganisatie voor geijverd dat gebruik van hormonen en van niet-therapeutische antibiotica bij bizons verboden bleef zodat het vlees, in tegenstelling tot rundvlees, als 'natuurlijk' kan worden gepromoot. Peter zet zich ook af tegen vetmesting van bizons in *feedlots*. Dat is bovendien een hachelijke onderneming, gelet op het karakter van de dieren. Bizons zijn sterke dieren en kunnen zeer gevaarlijk zijn, zeker wanneer zij voor hun kalveren zorgen. Omheiningen moeten hoog zijn en de laadkade, vaccinatie- en ontwormingsplaatsen moeten hoog en stevig gebouwd zijn.

Lessen uit moeilijke jaren

Deze jonge veetak kende reeds beroerde tijden. In de jaren 90 was er overproductie. Rundveebedrijven schakelden over op bizons, maar de marketing van het bizonvlees ontbrak. Nadien volgden jaren van extreme droogte en in 2003 was er de BSE-crisis. De vs sloot de grenzen. 70% van de Canadese bizons wordt echter in de vs geslacht. De markt kelderde. Vele producenten hielden het voor bekeken of decimeerden hun veestapel.

"Die bouw je niet zomaar opnieuw op," zegt Peter. "Het duurt minstens 5 jaar vooraleer de eerste dieren opnieuw slachtrijp zijn." Peter en Judy trokken besluiten uit de moeilijke jaren. Zij legden zich toe op fokvee en de lokale verkoop van het vlees aan particulieren en restaurants onder hun eigen merknaam Buffalo Horn Ranch Natural Meats. ■

Foto: Jacques Van Outryve

De selectiedoelstellingen van Peter Haase zijn vruchtbaarheid, gezondheid en donkere kleur. Deze laatste is een persoonlijke voorkeur. Anderen selecteren vooral op grootte.

Copyright Boerenbond

Foto: Jacques Van Outryve

Melkveehouderij, een buitenbeentje

De Canadese melkveehouderij is bijzonder omdat de quotaregeling zo bijzonder is. De maatregel kent voor- en tegenstanders. Met deze regeling kunnen melkveehouders echter ook initiatief nemen. – Jacques Van Outryve –

Martin Van Diemen (foto) is vrij recent uit Nederland in Canada aangekomen. Hij emigreerde in 1995. "Ik had 10 jaar eerder moeten komen om mij gemakkelijk te installeren", geeft hij zelf toe. Als nieuwkomer moest hij zich in de sector inkopen. Dat is hem blijkbaar aardig gelukt, echter tegen welke kostprijs? Vandaag melkt Van Diemen Dairy 400 koeien op 2 locaties. Het bedrijf behoort de 10 grootste melkveebedrijven van Alberta.

"Toen wij hier toekwamen kostte het melkquotum 12.000 CAD/kg botervet/dag. Dat is de hoeveelheid voor 1 koe. Vandaag bedraagt de prijs 28.000 CAD."

In de oostelijke provincies is de quotumprijs geplafonneerd op 25.000 CAD. In

focus op...

Foto: Jacques Van Outryve

Water is noodzakelijk

Niet enkel de quotaprijs, ook de prijs van het land, heeft Martin Van Diemen zien stijgen. Toen hij in 1995 aankwam, bedroeg de grondprijs 1250 CAD/acre. Vandaag gaat het om 5500 CAD/acre, waterrechten inbegrepen. Die waterrechten zijn belangrijk, want zonder water heb je geen of weinig opbrengst. Van Diemen raamt de gemiddelde neerslag op 150 mm tot 200 mm. Alle grond wordt geïrrigeerd. Water wordt een belangrijke kost, het is een schaars goed aan het worden. Martin weet daar alles van, want hij is bestuurder bij het Lethbridge Northern Irrigation District. De districten doen inspanningen om zuinig met water om te gaan en de verliezen zo veel mogelijk te beperken. De hoofdkanalen die afkomstig zijn van de dam in de Rocky Mountains zijn niet overkapt (foto) en laten veel verliezen toe. De bijkanalen werden reeds

Copyright Boerenbond

de westelijke provincies, waartoe Alberta behoort, is de prijs een gevolg van vraag en aanbod. “De business gaat te goed. Vandaar die hoge prijzen, iedereen wil meer en het systeem is soepel. De quota zijn per dag en worden in kilo’s botervet uitgedrukt. In een periode van 40 dagen mag men 10 dagen te veel en 30 dagen te weinig leveren. Wie tekort heeft kan quota leasen. Voor de melk die, na afloop van de periode, uiteindelijk te veel wordt geleverd, krijgt men niets, maar is men wel de heffingen en taxen verschuldigd. Er zijn verschillen per provincie bij de uitwerking van de regeling. Het voornaamst voor Van Diemen is dat de quotaregeling de melkprijs hoog houdt. Die bedraagt 77 dollarcent/l bij een vetgehalte van 3,90% en eiwitgehalte van 3,25%.

Voor het melken van de koeien doet Martin beroep op deeltijdse werknemers. Die worden van 10 tot 19 CAD/uur betaald, afhankelijk van de ervaring. Melkers moeten echter niet alleen melken. Zij moeten ook instaan voor de andere werkzaamheden op het bedrijf.

Het antwoord op de vraag waar de melk naartoe gaat, blijft Van Diemen schuldig. Hij weet het wel, maar in principe hoeft hij het niet te weten. Albert Milk, de *milk board* van de provincie, zorgt hiervoor.

De driepikkel

Die eerste introductie te velde brengt ons bij Richard Doyle, algemeen directeur van Dairy Farmers of Canada (DFC). Dit is de koepel van de provinciale organisaties die belast zijn met de uitvoering van de quotaregeling. Canada telt 1 miljoen koeien. Dat is weinig tegenover de 9 miljoen van de Verenigde Staten. Canada telt 13.214 melkveebedrijven. Zij produceren 8,4 miljoen ton melk. Dat is minder dan Nederland. Het gemiddelde aantal koeien per bedrijf bedraagt 76. De gemiddelde productie per koe is 9768 l/jaar. In totaal zijn er 452 zuivelfabrieken waaronder grote en zeer kleine. De 3 zeer grote zijn Saputo, Agropur en Parmalat. Zij bezitten 15% van de zuivelbedrijven en verwerken bijna 80% van de Canadese melk.

De quotaregeling dateert van de jaren 60 en 70 van vorige eeuw. Onder meer als gevolg van de toetreding van Groot-Brittannië tot de Europese Unie verloor Canada een belangrijk afzetgebied. De Canadese melkveehouderij moest zich op de eigen binnenlandse markt toespitsen, wat ook gebeurde. Na enkele fikse schommelingen kwam de huidige quotaregeling tot stand en kwam er rust in de sector. Die rust kent de sector tot vandaag.

Om misverstanden te vermijden, vooral bij de fans van het systeem buiten Canada, herhaalt Doyle de 3 principes waarop de regeling is gebouwd. Ze zijn alle 3 even belangrijk. Wanneer men er 1 onderuithaalt... valt het stoeltje om. Richard Doyle vergelijkt de quotaregeling met een melkstoeltje, een driepikkel. De 3 poten zijn evenwaardig en noodzakelijk.

De eerste poot is productiediscipline of -beheersing, de tweede is een voorspelbare invoer (lees: invoerbeperking) en de derde een faire prijs voor de producenten. Vooral die tweede poot wordt nogal eens over het hoofd gezien. Het Canadese systeem is maar sluitend wanneer de invoer aan banden kan worden gelegd. De sector houdt dan ook zijn hart vast voor een mogelijk WTO-akkoord of vrijhandelsakkoord met de Europese Unie (CETA).

Foto: Jacques Van Outryve

Richard Doyle van Dairy Farmers of Canada benadrukt dat voor de Canadese quotaregeling de 3 pijlers evenwaarig zijn.

Toegang voor jongeren

Martin Van Diemen wijst nog op de moeilijke toegang voor jongeren tot de sector als gevolg van de quotaregeling. Ander-

in pijpen onder de grond gestoken. Van de 32.000 ha waarvoor het district verantwoordelijk is, werd reeds de helft van pijpleidingen voorzien. Noteer dat het hele gebied 0,5 miljoen ha geïrrigeerde gronden telt, niet enkel voor *alfalfa* en andere voedergewassen, maar vooral ook voor akkerbouwteelten (zie verder). Waterrechten zijn goed voor 17,4 inch/acres. Dat is ruim voldoende. “Zelfs te veel”, geeft Martin Van Diemen grof toe. Het wordt meestal ook niet volledig benut.

Foto: Jacques Van Outryve

Copyright Boerenbond

zijds wijst hij erop dat in de melkveehouderij wellicht jongeren hun toekomst zoeken omdat de sector stabiliteit, en dus toekomst, biedt. Meerdere provincies hebben instapprogramma's voor jongeren. In Ontario bepaalt het New Entrant Quota Assistence Program dat 10 jonge bedrijven 12 kg botervet ter beschikking krijgen, dat zijn 12 koeien, om te starten. In Manitoba, zo vertelt ons Hans Gorter, kunnen gedurende 7 jaar beschikken over 15 kg botervet, op voorwaarde dat zij zich ook zelf 15 kg aanschaffen. Samen zijn dat 30 koeien. Het programma loopt er al 7 jaar. Hans kent bedrijven die dankzij die steun uiteindelijk aan 50 en meer koeien zitten.

Nieuwe initiatieven

The Bakerview EcoDairy in Abbotsford (BC) bewijst dat de quotaregeling geen belemmering is om nieuwe initiatieven in de sector te nemen. Bill Vanderkooi kan beschikken over bijkomende quota om nieuwe zuivelproducten te ontwikkelen en in de markt te zetten. Hij kreeg extra quotum toebedeeld om zijn Vitalazuivelproducten te ontwikkelen, melk met CLA-omega 3 en kaas met extra vitamine D. Het systeem bestaat erin dat hij in stijgende lijn gedurende 5 jaar extra quotum krijgt toebedeeld. Die mag hij dan gedurende 5 jaar houden. De volgende 5 jaar wordt dat verkregen quotum opnieuw op 5 jaar afgebouwd. In die periode, na 15 jaar, moet hij zelf in staat zijn eigen quotum op te bouwen.

Bakerview EcoDairy is een kijk- en doeboerderij van de Nutriva Group (www.nutrivagroup.com). Het bedrijf richt zich op nieuwe voedingsproducten waaronder de reeds genoemde melk- en -zuivelproducten van Vitala en de Vitala-eieren, producten met speciale nutritionele eigenschappen. De producten worden zelf ontwikkeld en zijn gebaseerd op de voeding van de dieren. Bakerview EcoFairy is een demonstratie- en educatief project. Het publiek kan koeien spotten. Kijken hoe het er in een melkveebedrijf aan toegaat. Men legt de nadruk op de voeding van de dieren, behuizing, belichting van de stallen en vergisting van mest tot elektriciteit. Het demonstratiebedrijf telt 47 koeien, waaronder enkel Jerseys. De doelstelling van de boerderij is multifunctioneel.

Bill werkt niet biologisch en toch gebruikt hij het predicaat 'eco'. Het is een compromis. Hij wil producten zelf certificeren. Volgens hem doet het er voor de consument weinig toe, als hij het product maar vertrouwt. De stal ziet er luxueus uit met hout van pijnbomen, *Lodgpole pine trees* (zie foto). Het is een lokaal product dat hij in ere wenst te herstellen omdat het niet langer gevraagd wordt vanwege de pijnboomkever. Die kever doet volgens hem niets aan de stevigheid van het hout. Verder heeft Bill zowat alle milieu- en technologische snufjes in huis gehaald. Zo wordt het regenwater van het dak verzameld en is er een melkrobot.

Aan de hand van informatieborden krijgt de bezoeker een historisch overzicht van de sector. Naast de boerderij is er een winkel met zuivelproducten. Hier kan de bezoeker kennismaken met de Vitalaproducten. Bill Vanderkooi ziet het groots. Hij is een ondernemer. Hij wil zijn eieren verkopen in Sasketchewan en Manitoba. Maar er is nog veel werk aan de winkel. ■

Foto: Jacques Van Outryve

Bill Vanderkooi van Bakerview EcoDairy heeft grootse plannen met nutritionele voeding. Met Vitala wil hij een eigen merk in de markt zetten. Alle middelen zijn goed.

focus op...

Foto: Jacques Van Outryve

Bakerview EcoFairy is een demonstratie- en educatief project. Men legt de nadruk op de voeding van de dieren, behuizing, belichting van de stallen en vergisting van mest tot elektriciteit.

Copyright Landbouw&Techniek

Foto: Jacques Van Outryve

Akkerbouw zoekt toegevoegde waarde

Canada staat bekend om zijn uitzonderlijk hoge kwaliteit van tarwe. Volgens de ene is dit te danken aan het monopolie van de Canadian Wheat Board (CWB). Volgens de andere remt de CWB de sector om nieuwe markten met andere kwaliteiten aan te boren. – Jacques Van Outryve –

De ene is er vanaf, de andere wil er vanaf. We laten je 2 getuigenissen horen. De rol van de Canadian Wheat Board (CWB) is onderwerp van gesprek. De conservatieve partij heeft meer dan 5 verkiezingen lang herhaald dat zij het monopolie van de CWT zou breken. De conservatieven met premier Harper vormen sinds de jongste ver-

Foto: Jacques Van Outryve

Graanhandel biedt diensten aan

Wie een helicoptervlucht over de prairie boekt, ziet in het landschap al van in de verte de ene graansilo naast de andere staan. De meeste akkerbouwbedrijven zorgen zelf voor tijdelijke opslag, maar uiteindelijk moet het graan met het spoor worden weggevoerd uit de streek, naar het Oosten of naar het Westen. Grote graanhandelaars zoals Viterra en Cargill hebben hier een grote kluif aan. Maar zij bepalen niet de prijs, ook niet waar en wanneer het graan moet geleverd worden. Dat wordt door de Canadian Wheat Board (CWB) geregeld. De graanhandel in de westelijke provincies concurreert niet op basis van de graanprijs, die is voor iedereen gelijk, met andere diensten zoals prijs- en inkomensverzekeringen of opbrengstverzekeringen. Zij nemen als het ware de plaats van de overheid in die hun plaats op de markt heeft ingepalmd.

Copyright Boerenbond

kiezingen een meerderheidsregering. Het wetsvoorstel is neergelegd. Vanaf augustus zullen landbouwers in de westelijke provincies, dat zijn de grootste graangebieden van Canada, hun granen zelf mogen verhandelen en een prijs op de vrije markt bedingen. Zij zullen zelf contracten met de handel en verwerkende industrie kunnen afsluiten, wat tot nog toe niet mogelijk is. Alles gebeurt door de Board.

Enkel in Westelijk Canada geldt de CWB nog bij wet als enig loket voor de handel en verkoop van alle gerst, tarwe en durumtarwe die er wordt geproduceerd. Uitzondering vormen gerst en tarwe bestemd voor veevoeding in Canada. De CWB regelt de handel, bepaalt wat, wanneer en naar waar wordt vervoerd, wie, wat en hoeveel wordt verwerkt en betaalt op het einde van

de rit alle boeren eenzelfde mengprijs uit. Velen zijn ontevreden over die prijs en zeggen op de vrije markt zelf meer te kunnen krijgen.

In Ontario is men 10 jaar geleden van het monopolie afgestapt. *Mark Brock* zit in het bestuur van de Grain Farmers of Ontario, een nieuwe organisatie die sinds vorig jaar de verschillende sectorverenigingen van maïstelers, sojatelers en resten van de Wheat Board heeft opgeslokt.

Mark Brock laat vlug enkele trucks met tarwe vullen. De markt zit goed en de silo's moeten vrijkomen voor de maïs.

In Alberta daarentegen, samen met Saskatchewan en Manitoba een van de westelijke provincies waar de CWB nog de plak zwaait, loopt de discussie. Wijzelf stellen ons de vraag hoe het mogelijk is dat in de ene provincie granen vrij kunnen worden verhandeld, terwijl in de buurprovincie alle handel verplicht via een enkel loket verloopt. Het antwoord krijg je wanneer je je van de ene naar de andere provincie wil verplaatsen.

Risicoverzekering

Resten van de Wheat Board treffen we vandaag nog aan in de Grain Farmers of Ontario (GFO). Zo blijkt wanneer Mark Brock zijn organisatie schetst, die zopas haar eerste jaarverslag uitbracht (www.gfo.ca). "Wij organiseren voor tarwe een pool en een poolprijs voor telers die niet alleen de markt wensen op te gaan en zich willen beschermingen tegen volatiliteit. Dat is een overblijfsel van de Wheat Board. Iedereen is vrij om deel te nemen. Daarnaast beschikken wij over een afdeling onderzoek en ontwikkeling die belangrijke fondsen beheert. De afdeling marktontwikkeling spitst zich toe op nieuwe markten, zowel in binnen- als in buitenland. Tot slot worden samen met de provinciale en federale overheid steunprogramma's ontwikkeld."

Canadese steunprogramma's in de landbouw worden voor 60% door de federale overheid en voor 40% door de provinciale overheid betaald. GFO heeft ervoor geijverd dat alle sectoren die niet onder *supply management* vallen, zouden kunnen deelnemen aan programma's van inkomensverzekering, dus niet enkel graantelers, ook varkenshouders en tuinders. Sectoren met *supply management*, zoals melk- en pluimvee, kennen geen volatiele prijzen. Er zijn verschillende programma's voorhanden van Business Risk Management Program over Best Practices Suite of Program tot Historical Production Insurrance. Bij het ene programma staan deelnemers een percentage van hun inkomen af aan een fonds waaruit kan worden geput wanneer de prijzen of het inkomen onder een bepaalde minimumgrens valt. Bij Historical Production Insurrance wor-

focus op...

Einde van een GGO-patent

Sinds augustus is het Canadese patent op Roundup Ready Soybean na 20 jaar vervallen. Hiermee is Canada het eerste land ter wereld waar deze genetisch gemodificeerde sojabonen vrij zullen kunnen worden geteeld. Dat vraagt om enige uitleg. De controles van Monsanto op het naleven van de Technology Stewardship Agreements die met de telers van dit gewas worden afgesloten, het zogenaamde Technology Protection Field Check Program, is immers streng. De straffen zijn zwaar. Medewerkers van Monsanto maakten van de jaarlijkse Canada's Outdoor Farm Show in Woodstock (Ontario) gebruik om hun klanten in te lichten en te wijzen de nieuwe situatie. Wij vroegen aan *Erin Romeo* en Dan Wright van Monsanto Canada om uitleg. In Canada is 60% van het soja-areaal beplant met RR-sojabonen, tot grote tevredenheid van 95% van de gebruikers. Erin (links op de foto) en Dan wijzen erop dat er voor de oogst van 2011 niets verandert. Het zaaizaad dat in het voorjaar werd gebruikt, valt immers nog onder de intellectuele bescherming. De gebruikers hebben immers nog het contract met Monsanto moeten tekenen en mogen dus geen zaden van de oogst 2011 zelf uitzaaien. Wie echter in het voorjaar van 2012 RR-sojazaaizaad koopt van een erkend leverancier, zal geen contract meer moeten tekenen en kan in principe een gedeelte van de oogst sparen om zelf uit te zaaien. Zo ook de komende jaren. Uiteraard geldt dit alleen voor Roundup Ready Soybeans 1, dat wil zeggen RR-soja van de eerste generatie. Enkel dat patent is vervallen. De meeste genetisch gemodificeerde soja die vandaag wordt geplant, is soja van de tweede generatie. Dit is een technologische verbetering van die eerste generatie en dat patent is nog niet vervallen. Waarin verschilt die nieuwe van de oude RR-soja?

Copyright Boerenbond

den vergoedingen betaald wanneer de productie onder een bepaald gemiddelde van de voorgaande jaren valt als gevolg van gelijk welke omstandigheden. Wij vragen of de schade die een tornado een week eerder in Godderich aanrichtte hieronder valt. “Moet kunnen.”

Mark Brock zelf baat een bedrijf uit van 600 ha akkerbouwgewassen, maïs, tarwe, soja en witte bonen. Op de vraag of het einde van het Monsantopatent (zie band) op zijn bedrijf invloed heeft, antwoord hij negatief. Hij teelt zoals de meesten al RR-soja van de tweede generatie. In Ontario wordt nochtans ook heel wat non-ggo-soja verbouwd voor de Europese en Aziatische markt, maar de premie die hiervoor gegeven wordt blijft krimpen. Hij dekt niet langer het risico. Dat risico bestaat erin dat er toch ggo-soja vermengd geraakt, waardoor de hele partij wordt afgekeurd. Die premie bedraagt 1,50 CAD/bushel bovenop een sojaprijs van 11,65 CAD/bushel. De kosten voor herbiciden, voor extra onkruidmanagement om onkruiden als nachtschade te vermijden en om de soja gescheiden te behandelen, zijn hoger dan de premie. De opbrengst in kg/ha is volgens Mark Brock weliswaar dezelfde, niet de kosten. Nochtans zijn telers op zoek naar nichemarkten zoals Identity Preserved-soja, of biologisch geteelde soja voor de productie van tofu voor Japan. Er wordt zelfs gezocht in de richting van nieuwe whisky’s gemaakt van lokale maïs en rogge. Mark lonkt voor nieuwe markten naar Europa en verwacht veel van de onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord met de EU (CETA).

Zoektocht naar verwerking

Het probleem in Alberta is veel groter dan in Ontario. Daar is geen verwerking aanwezig. Alle graan wordt elders verwerkt. *Stephen Vandervalk* uit Fort Macleod is voorzitter van de Grain Growers of Canada begrijpt niet dat Aleberta 50% van ’s werelds durumtarwe produceert en zelf over geen enkele verwerking tot spaghetti beschikt. “Wanneer straks de Canadian Wheat Board haar monopolie verliest, moeten wijzelf contracten kunnen afsluiten met handelaars en verwerkers, maar die zijn er niet.” Met Stephen zijn we opnieuw in de prairie beland. Grote gedeeltes van de prairie werden omgeploegd en maakten plaats voor graan, koolzaad, soja en maïs. Alle vaste begroeiing verdween. Dit had in de jaren 30 van vorige eeuw de *dust bowl*, of grote stofstormen, voor gevolg. Deze stofstormen bedekten alles op hun weg waardoor oogsten mislukten en boeren het land verlieten. Vandaag kunnen boeren subsidies krijgen om de prairie te herstellen, moet de bodem ook in de winter zo veel mogelijk worden bedekt en wordt er ook bijna niet meer geploegd. *No-till* en *minimum-till*. zijn vandaag technieken om grond en energie te besparen.

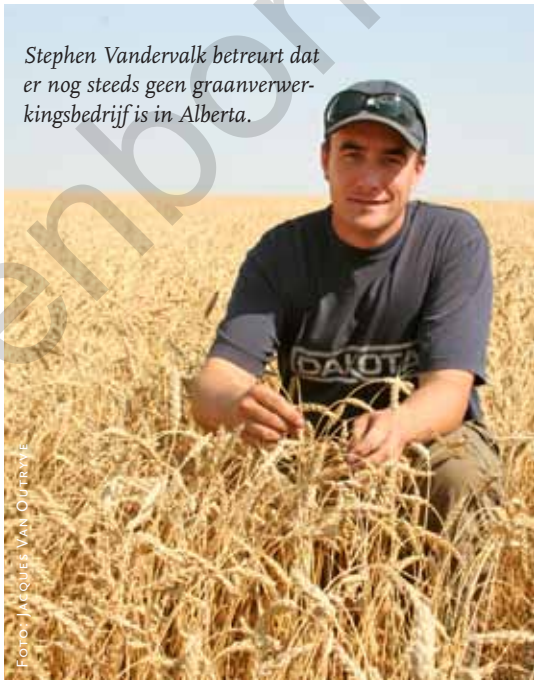
Stephan Vandervalk is een van de zeer grote boeren. Het koolzaad wordt net geoogst. Daarvoor geldt de vrije markt, niet zo voor de tarwe en de gerst. Wij zien ook dat in dit akkerbouwgebied timotee wordt geteeld en in balen geperst voor uitvoer naar Japan. Een voorbeeld van toegevoegde waarde!

Waterrechten

De jaarlijkse neerslag in Alberta is laag. Bedrijven, zoals dat van Stephen Vandervalk, zijn op irrigatie aangewezen. Het water is afkomstig van de Rocky Mountains. Het wordt verdeeld onder de boeren. Dat gebeurt door de 30 waterdistricten. Boeren moeten waterrechten kopen. Er is land mét en land zonder waterrechten. We willen weten wat het verschil is in opbrengst.

“Van het enkele tot het dubbele. Tarwe op droog land haalt gemiddeld 40 tot 45 bushels/acres. Op geïrrigeerd land wordt 75 tot 105 bushelo/acres geoogst.” Voor onze normen blijft die 5 ton/ha in het laatste geval nog aan de lage kant. Op droog land is het dus maar de helft. Stephen erkent wel dat bij meer neerslag het verschil kleiner is, zoals vorig jaar. Waterrechten worden uitgeven door de districten voor 1200 CAD/acre. Hiervoor heeft men recht op 17 inches water per jaar.

Velen stellen zich de vraag of Canada niet beter kan dan die 5 ton/ha? Het verschil met Frankrijk of zelfs met België kan niet alleen aan het klimaat of de grond liggen. Het verschil inzake opbrengst met Europa houdt de Canadese boeren bezig.

Stephen Vandervalk betreurt dat er nog steeds geen graanverwerkingsbedrijf is in Alberta.

Foto: Jacques Van Outryve

Een belangrijke toegevoegde waarde zou wel eens meer opbrengst kunnen zijn. Onlangs trokken een aantal Canadese onderzoekers naar Europa om de verschillen in teeltmethode na te gaan. Verschillen zitten voornamelijk in de lengte van het groeiseizoen. ■

Erin Romeo: “Er is gebruik gemaakt van een nieuwe technologie en een nieuw gen waardoor de opbrengst nog toeneemt en de tolerantie voor glyfosaat nog wordt verhoogd. In vergelijking met de RR-soja van de eerste generatie stijgt de opbrengst met gemiddeld 7% tot 11%.” Bij navraag bij landbouwers die de nieuwe Roundup Ready 2 Yield Soybeans telen, blijken die cijfers te kloppen. Over de toekomst zegt Erin Romeo dat landbouwers verwachten dat een volgende generatie genetisch gewijzigde soja tolerant is voor meerdere herbiciden zodat producten kunnen worden afgewisseld om resistentie te voorkomen. Daar wordt nu werk van gemaakt. En dat is dringend. Er zijn nu ook in Ontario velden ontdekt met onkruiden die resistent geworden zijn voor glyfosaat. Het gaat om fijnstraal en ambrosia. Wereldwijd zijn reeds 21 verschillende onkruiden gevonden die resistentie vertoonden voor glyfosaat. Door beter onkruidmanagement zou het probleem kunnen voorkomen of zelfs verholpen worden.

Noteer dat in de VS, de thuishaven van Monsanto, het patent van RR-soja van de eerste generatie nog tot 2014 van kracht is.

Foto: Jacques Van Outryve

Copyright Boerenbond

Foto: Jacques Van Outryve

Foto: Jacques Van Outryve

Landbouw in gemeenschap

Zoals in de Verenigde Staten tref je ook in Canada religieuze gemeenschappen aan die aan landbouw doen. Het zijn goede boeren, of zij nu wel of niet gebruik maken van elektriciteit, tractoren, pesticiden of andere moderne bedrijfsmiddelen. – Jacques Van Outryve –

In Noord-Amerika leven 45.000 Hutterieten in 460 kolonies. Hutterieten zijn baptisten of puriteinse protestanten. De beweging werd in 1528 gesticht door Jacob Hutter en kwam na omzwerving langs Oud-Duitse gebieden in Rusland, in Europa terecht. Van daar zijn ze uitgeweken naar de vs. Zij houden zich letterlijk aan de Bijbel in de Oud-Duitse taal en stellen hun leven in het teken van God. De traditie van een landbouwgemeenschap komt uit Rusland, zoals ook Russische Joden de kibboets in Israël introduceerden.

De Tschetter Hutterite Colony in Irricana (Alberta) kwam in 1948 uit de vs. Jacob Hofer (zie foto) is 1 van de 2 ministers die de kolonie leidt. De kolonie telt 78 personen. Eens met meer dan 120 wordt de kolonie gesplitst. Alle bezittingen zijn gemeenschappelijk. Er wordt samen gegeten in de refter en iedereen heeft zijn of haar specifieke taak. Wie dat wil, kan uit de kolonie stappen. Jongeren moeten trouwens op 18 jaar, na een proefperiode buiten de kolonie, bewust kiezen of ze willen blijven of niet.

De Tschetterkolonie gebruikt wel tractoren. De maaidorser is van het merk New Holland en werd in België vervaardigd. De kolonie heeft land, koeien, vleesvee, varkens, kalkoenen, vlees- en legpluimvee. Daarnaast baat de kolonie een kleine, maar moderne pluimveeslachterij uit waar de eigen kippen en kleine partijen kippen voor derden worden geslacht.

Wij vragen Jacob naar de filosofie. “Wij moeten economische activiteiten ontwikkelen, grond en quota bijkopen om de toekomst van de kolonie veilig stellen zodat deze tijd kan maken om God te eren.”

Dagelijks wordt in de sobere kapel voorgelezen uit de Bijbel. Er is geen radio of televisie. Er zijn wel kranten. Wereldvreemd zijn de Hutterieten niet. Kinderen leren op hun gemeenschapsschool wel over de iPad, maar er worden geen computers gebruikt tenzij waar het niet anders kan of waar het van overheidswege wordt verplicht, zoals bij de boekhouding en de elektronische opvolging van de dieren.

De leden zijn in hun omgeving geïntegreerd en zijn graag gezien. Zij oordelen niet over de levenswijze van anderen, zij zijn ook niet jaloers, opdat anderen ook niet over hen zouden oordelen. Dat doe je echter onbewust. Je stelt vragen waarom zij technologie afzweren en toch genetisch gewijzigde gewassen verbouwen. Waarom zij nog kippen in batterijstallen houden... Niet alle antwoorden staan echter in de Bijbel... ■

Copyright Boerenbond

focus op...

Foto: Jacques Van Outryve

Rode zee van bessen

Cranberry’s zijn grote veenbessen die in Noord-Amerika inheems zijn. De benaming verwijst naar de bloem die op een kraanvogel lijkt. De bessen worden geteeld in de vs en Canada, maar ook in Finland en Oekraïne. Cranberry’s zijn gekend om hun goede werking op de gezondheid. De vraag is daardoor groot in Noord-Amerika, Japan en Europa.

De oogst is spectaculair en gebeurt in oktober door het veld onder water te zetten. De bessen, die 4 inwendige luchtkamers hebben, worden onder water losgemaakt met schudders, komen bovendrijven en worden ingehaald. Dat spektakel lokt duizenden kijkers. “Als de wind goed zit, worden de bessen naar eenzelfde kant gedreven. Zo niet moeten we zelf in het water gaan om met netten de bessen bijeen te drijven,” zegt *Todd May* (foto) van de Maybogs Farms. De kracht en de richting van de wind is dus belangrijk bij de oogst.

Foto: Jacques Van Outryve

Lokale productie

In de verstedelijkte gebieden in Noord-Amerika spelen boerenmarkten en thuisverkoop, net als in Europa, in op de kloof tussen producent en consument. Ook in Canada hebben vele steden een wekelijkse, sommige zelfs dagelijkse, Farmers market. – Jacques Van Outryve –

Voor landbouwbedrijven is de directe verkoop een bewuste, maar vaak ook noodzakelijke keuze. De Lepps hadden in Abbotsford nochtans een van de weinige moderne varkensbedrijven van British Columbia (BC). De hoge voederprijzen en de volatiele varkensprijzen deed hen naar iets anders uitkijken. In BC moeten alle veevoedergrondstoffen van over de Rocky Mountains worden aangevoerd.

De goede ligging aan de Abby/Mission Highway bood een oplossing. Een boerenwinkel uitbaten in landbouwzone is toegestaan wanneer minstens 50% van het aanbod van het eigen bedrijf afkomstig is. De wetgeving is onduidelijk of het 50% van de omzet of 50% van de vloeroppervlakte is. Rob en Charlotte Lepp behielden een gedeelte van hun varkens, kochten kippenquota, verbouwen zelf suikermaïs en meerdere groentesoorten. Zij hebben verder afspraken met andere telers voor producten zoals fruit en besteden de zorg over hun eigen runderen uit. Zij zijn 7 dagen op 7 open en hebben 40 personeelsleden in dienst. Dat is veel! Voor Charlotte zijn service en vooral de vele persoonlijke contacten met klanten belangrijk. Zij moeten weten waar de producten vandaan komen en hoe ze worden verwerkt. Er worden immers ook bereidingen verkocht, men geeft zelfs kooklessen. In de week van ons bezoek tekende de winkel het dagrecord op van 1000 transacties!

De klanten worden met weetjes op de hoogte gehouden via de website (www.leppfarmmarket.com) en een elektronische brief. De jongste brief vermeldde dat de runderen waarvan het vlees volgend

Foto: Jacques Van Outryve

jaar in de winkel zal liggen door Rob zorgvuldig waren uitgekozen en van de zomerweiden naar de stal gebracht.

Charlotte beseft dat er geen 2 boerenwinkels in eenzelfde buurt kunnen zijn. Maar een boerenmarkt wordt niet als concurrentie ervaren. Integendeel, hij brengt extra volk over de vloer. Diezelfde ervaring heeft Sharon Ellis met haar Herbfarm op Westham Island in Delta BC. Zij ondervindt daarentegen wel hinder van de economische crisis. Haar producten zijn eerlijk, maar niet goedkoop. Zij hoopt dan ook dat de crisis vlug over gaat. Charlotte Lepp deelt die ervaring niet. ■

Todd is teler, de vijfde generatie op zijn bedrijf, en directeur van de BC Cranberry Marketing Commission en voorzitter van de BC Cranberry Research Society.

In Richmond, nabij Vancouver (BC), staan 800 ha van de 2400 ha cranberry's die in Canada worden geteeld. Het veld dat Todd ons toont, is 20 jaar oud. De planten liggen laag tegen de grond en voelen zich thuis in zure natte grond met een hoog gehalte aan organische stof. Denk aan het biotoop van onze natuurlijke veenbes! Vermeerdering gebeurt door stekken. Het duurt 5 jaar vooraleer er voor het eerst kan worden geoogst. In het voorjaar worden de uitlopers weggesnoeid. Bessen voor de verse markt worden droog geoogst met een soort grasmachine. De bessen voor de verwerking worden nat geoogst zoals hoger beschreven (foto). Die bessen worden meestal in gedroogde vorm op de markt gebracht (*sweet dry*), als bessensap of als saus voor vlees- of andere bereidingen. Een acre (0,4 ha) brengt gemiddeld 200 barrels of 20.000 pounds op (9 ton). De prijs fluctueert sterk ook al gaat het hier om een nicheproduct. Reden? De verdere uitbreiding van de teelt. Vandaar promotie en onderzoek ter uitbreiding van de markt. De gemiddelde prijs bedraagt 50 dollarcent/pound (15,7 eurocent/kg).

Foto: Geraldine Auston

Copyright Boerenbond